

KAJ JE ZFIS?

[ZFIS](#) (Združenje fonogramske industrije Slovenije) je neprofitno, prostovoljno združenje, ki združuje slovenske t.i. »[proizvajalce fonogramov](#)« (PF) – [pravne osebe](#), katerih primarni interes in dejavnost je trženje glasbe. Ustanovljeno je bilo z namenom združevanja zaradi skupnih interesov fonogramske industrije. Več informacij o samem združenju je na voljo na uradni spletni strani www.zfis.si.

ALI OBSTAJAJO PODOBNE ORGANIZACIJE TUDI DRUGOD PO SVETU?

Da. Fonogramska industrija se po celem svetu združuje v [podobne asociacije](#), ki delujejo z enakimi oziroma podobnimi interesi.

KOGA TOREJ »ŠČITI« ZFIS?

ZFIS deluje v interesu svojih članov, proizvajalcev fonogramov, ki jih je trenutno 39, skupaj pa ti zastopajo veliko večino izdanih aktivnih glasbenih in avdio-vizualnih del. Med drugim so člani tudi Nika records, Menart records, ZKP, Založba obzorja, Dallas, Soundart, Agencija Celinka, Studio Gong, Racman, Lip Art, Sedvex in drugi.

SEM PEVEC IN INŠTRUMENTALIST, TOREJ GLASBENI IZVAJALEC. KAKŠNI SO MOJI INTERESI ZA DELOVANJE ZFIS?

Glasbena industrija nikoli ni bila in tudi nikoli ne bo izključno glasbeni posel. Da se ta lahko materializira, mora avtorsko delo najprej nekdo ustvariti, potem pa je to ustvarjeno delo potrebno široko tržiti; na primer z javnim izvajanjem in predvajanjem, izdajanjem na CD, DVD in drugih (klasičnih) formatih, s kroženjem po spletu, preko privatne uporabe itd. Vsak ustvarjalec v samem začetku te »verige« sicer svobodno [odloča, kako in na kakšen način bo njegovo delo dalje uporabljeno](#), kadar pa ga želi širše tržiti, se je na nek način prisiljen vključiti v sam tok uveljavljenih pravil glasbenega tržišča, ki pa ga zaradi kompleksnosti področja ne more več sam učinkovito nadzorovati. To pa je eno izmed področij delovanja ZFIS, ki si prizadeva k boljši in učinkovitejši splošni kontroli uporabe glasbe, kar pa je seveda tudi v interesu vseh glasbenih izvajalcev.

Proizvajalec fonogramov brez izvajalca ne obstaja in na nek način lahko, v kontekstu zgoraj napisanega, trdimo tudi obratno. Zato je izvajalec, skladno s pogodbo, ki jo sklene s svojim izdajateljem, deležen materialnih koristi, ki nastanejo s trženjem njegovih del.

[60. člen Ustave Republike Slovenije](#) [\(pravice iz ustvarjalnosti\)](#)

Zagotovljeno je varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti.

KAJ SO MATERIALNE PRAVICE?

[Zakon o avtorski in sorodnih pravicah \(ZASP\)](#) v svojem [21. členu](#) določa, da »materialne avtorske pravice varujejo premoženjske interese avtorja s tem, da avtor izključno dovoljuje ali prepoveduje uporabo svojega dela in primerkov svojega dela«. Podobno varstvo zagotavljajo tudi t.i. [sorodne pravice*](#), ki varujejo pravice glasbenega izvajalca oziroma uporabe posnetka izvedbe avtorskega dela. Izvajalec si s tem lahko svobodno izbere pogoje, pod katerimi bo svoja dela predal PF v nadaljnje eksploatacije ter kako si bo od teh eksploatacij z njim delil pridobljene materialne koristi (prihodke). Zakonsko to podrobno ureja [ZASP v svojem petem poglavju](#).

- *Sorodne pravice so pravice pravnih ali fizičnih oseb, ki s svojim delom (ustvarjanjem, eksploatacijo...) svoje stvaritve dajejo na voljo javnosti. Med imetnike sorodnih pravic štejemo zlasti izvajalce, proizvajalce fonogramov, filmske producente...*

KATERE PREDNOSTI IMA POSLOVNO SODELOVANJE S PF? VEDNO VEČ JE NAMREČ GOVORA O TEM, DA SE GLASBENIKOM BOLJ IZPLAČA IZDAJA V SAMOZALOŽBI, KER TAKO ODRŽIJO VSE PRAVICE, S POGODBO PA SO SE JIM PRISILJENI V CELOTI ODPOVEDATI.

Izvajalcu (in drugim soudeleženiim ustvarjalcem) vedno ostanejo avtorske oz. sorodne pravice, ki niso prenosljive. Obseg samih materialnih pravic je v večini odvisen od (pogodbene) dogovora s PF. Običajen prenos sicer lahko obsega širši spekter različnih eksploatacij, od katerih pa PF izvajalcu izplačuje dogovorjene deleže. Pogodbe tako največkrat opredeljujejo obseg prenosa pravic snemanja žive izvedbe, reproduciranja fonogramov in videogramov, javnega prenašanja, radiodifuznega oddajanja, dajanje na voljo javnosti, distribuiranja in dajanja v najem, trženje preko spleta in drugih podobnih računalniških omrežij... Vse pravice, ki so v dogovoru med PF in izvajalcem zaupane v kontrolo prvemu, morajo biti v pogodbah posamično navedene in ne gre za »avtomatično odpovedovanje v celoti«.

Poglavitna prednost v sklepanju dogovorov s PF je predvsem v možnostih za široko trženje, kar posledično poveča večje dostopnosti dela in možnosti ustvarjanja višjih prihodkov. Vedno je potrebno upoštevati, da je primarna naloga in cilj vsakega PF trženje, prihodkov pa je posledično, v dogovorjenem deležu, deležen tudi izvajalec. Slednji bi sicer v samozaložbi lahko prejemal višje odstotke, vendar pa, zaradi omejenih realnih možnosti trženja, od bistveno manjše osnove.

PF razpolaga z veliko uporabnega znanja in izkušnjami v glasbenem trženju, kar je že v osnovi velika prednost, hkrati pa poseduje bolj ali manj obsežno (in drago) infrastrukturo, s katero lahko svoje znanje dobro uveljavi; skozi lasten kader, ki posebej dela na promociji in marketingu, vodenju računov, posredovanju in organizaciji koncertov, distribuiranju izdelkov v klasično in digitalno prodajo itd. Gledano skozi celoto si izvajalec v dobrem sodelovanju s PF tako lahko obeta več, ne manj.

ZAKAJ SE TAKO POGOSTO OMENJA KONFLIKTE MED PF IN IZVAJALCI? TRENUTNO JE TO VPRAŠANJE AKTUALNO PREDVSEM NA PODROČJU ŠIRJENJA MP3 IN VIDEOSPOTOV PREKO SPLETA

O t.i. »anti piraciji«, kjer je ZFIS zelo aktiven, se veliko govori. V zadnjem času se sicer res pogosto izpostavlja vprašanje odnosa med PF in izvajalci, ki naj bi imeli, po prepričanju nekaterih, različna mnenja o smiselnosti, pomenu in namenu tega področja, vendar pa so tovrstna razhajanja popolnoma nepotrebna. Res je, da PF bolj ali manj delujejo znotraj svojih začrtanih pravil in konceptov, vendar pa se s tem le skušajo čim bolj prilagoditi hitro se spreminjajočim pravilom, ki jih narekuje tržišče. Izvajalci na drugi strani pogosto ne razumejo dobro pogodb, ki so jih podpisali oziroma ne razumejo dovolj, kako trženje funkcionira oz. bi moralo funkcionirati v praksi. Tako lahko med PF in izvajalci pride do občasnih konfliktov.

Poglejmo si samo en primer, ki lepo orisuje takšno situacijo: objava videospota na portalu Youtube.

Izvajalec ima za določen posnetek podpisano pogodbo s PF, s katero je nanj prenesel tudi ekskluzivne pravice za eksploatacijo na spletu. PF delo objavi na Youtube, posnetek pa opremi z indentifikacijsko kodo. Ta med drugim vsebuje informacije o avtorjih, izvajalcih in drugih nosilcih avtorskih in sorodnih pravic na posnetku, s čimer je imetnikom omogočeno, da v skladu s pravili in zakoni prejema ustrezna nadomestila od uporabe. Potem pa ta isti posnetek »uploada« tudi izvajalec sam. Ko to naredi, lahko prejme (avtomatično generirano) sporočilo portala, da je bil njegov upload zbrisan zaradi kršenja avtorskih pravic. Na prvotno, s strani PF objavljenim posnetkom so namreč zapisane ekskluzivne pravice slednjega, kar preprečuje ali omejuje nelegalno širjenje, zato je izvajalec v tem primeru obravnavan kot kršitelj. Še bolj problematično je, kadar upload izvrši sam avtor posnetka (pisec besedila, komponist...). Avtor namreč ni avtomatično tudi imetnik izvajalskih pravic in posledično lahko s svojim sicer dobronamernim dejanjem pride v konflikt že s samim izvajalcem, sploh pa s PF, saj s slednjim morda v celotnem procesu sploh ni bil v stiku...

KAJ TOREJ SVETUJETE GLASBENIM USTVARJALCEM? KAKO LAHKO PRIDEMO DO DODATNIH INFORMACIJ IN SE NA PODROČJU GLASBENEGA TRŽENJA (DODATNO) IZOBRAŽUJEMO?

Pri ZFIS bomo v letošnjem letu in v prihodnje temu namenili veliko pozornosti. Prizadevali si bomo za organizacije okroglih miz in seminarjev ter na druge načine posredovat uporabne informacije. V interesu vseh je namreč izboljšati trenutno težko situacijo, v kateri se je znašla celotna glasbena industrija, kar velja tako za glasbenike kot tiste, ki se osredotočeno ukvarjajo (izključno) s trženjem.

Veseli bomo vsakega vprašanja, ki se nanaša na odnos med PF in izvajalci (ter seveda drugimi so-ustvarjalci) oziroma je na kakršen koli način v povezavi s trženjem glasbenih del. Vse zainteresirane tako pozivamo, da nam svoja vprašanja pošljete na info@zfis.si. Z veseljem vam bomo odgovorili in na podlagi prejetega sproti dopolnjevali to stran, naše prihodnje izobraževalne programe ter se na splošno izboljševali na poti do načrtanih ciljev.

KORISTNE POVEZAVE:

[Zakon o avtorski in sorodnih pravicah](#)

[Avtorska agencija Slovenije](#)

[Kazenski zakonik Republike Slovenije \(KZ – 1\)](#)

[ZFIS.SI](#)

[IPF.SI](#)

[AIPA.SI](#)